

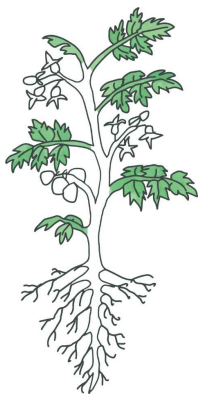
List

Premeny listu

Časť rastliny, ktorá umožňuje zachytávať svetlo, vyparovať vodu a vymieňať plyny, nazývame **list**.

List sa zvyčajne skladá zo stopky, čepele a žilnatiny.

List vyrastá zo stonky a zvyčajne je zelený.

2

4

Tento materiál bol vytvorený vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Aktualizované vydanie bolo podporené z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci programu cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021-2027, priorita Vzdelávanie.

Montessori definičný materiál

List – Premeny listu

II. aktualizované vydanie

Spracovala: *Martina Gymerová*

Odborní garanti: *Lubica Maďarová, Kateřina Rezková,
Zuzana Kostřicová, Alena Ševčíková*

Obrázky: *Mária Veselovská*

Vydalo občianske združenie PERSONA

Vrančovičova 29, Bratislava, <http://ozpersona.sk/>

Viac inšpirácií a materiálov nájdete na

<http://montessoripedia.org/>

© PERSONA, 2026

LI09

5

Premenu orgánu rastliny, ktorú sprevádza zmena tvaru orgánu a jeho prispôbenie sa na vykonávanie rôznych iných funkcií, nazývame **metamorfóza**.

Poznáme dva typy metamorfovaných orgánov:

- **analogické orgány** – majú rôzny pôvod (napríklad stonka, list), ale nadobudli rovnaký, alebo podobný tvar, pretože vykonávajú takú istú, alebo podobnú funkciu (napríklad trne – stonkové, listové alebo pokožkové)

- **homologické orgány** – majú rovnaký pôvod, avšak vykonávaním rozličnej funkcie nadobudli rôznu vnútornú stavbu aj rôzny vonkajší tvar, ktorým sa prispôbili vykonávanej funkcii (napríklad metamorfózy stonky – podzemok, hľuza, cibula, popláz, úponok).

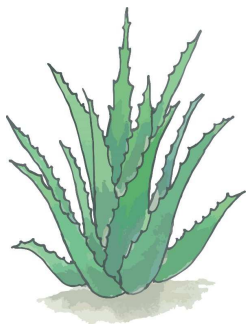
Hrubý list s bohato vyvinutým vodným pletivom, ktorý slúži na hromadenie vody, nazývame **dužinatý list**.

Dužinaté listy vytvárajú rastliny rastúce na suchých stanovištiach.

Napríklad skalnica, aloe

Nezelené, často kožovité šupiny, ktoré obaľujú a chránia púčiky, nazývame **šupinaté listy**.

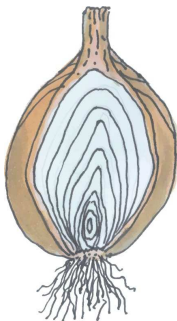
6

19

Ich ochrannú funkciu zvyšujú chĺpky, alebo povlak vylučovaných živíc.

Napríklad jabloň.

Zväzky vlákien porastené koreňovými vláskami, ktoré vznikli premenou spodných listov, nazývame **listové korene**.

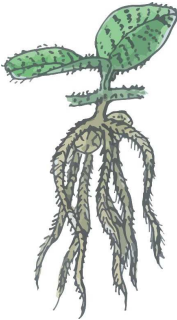
8

17

Vytvorili sa u druhov žijúcich vo vode, plnia funkciu koreňov.

Napríklad Salvinia plávajúca.

Zdužnatené bázy listov premenené na zásobárne živín, ktoré vyrastajú na skrátenej dužinatej stonke nazývame **cibuľa**.

16

9

Ostrý útvar, ktorý vznikol premenou listu, nazývame **listový trň**.

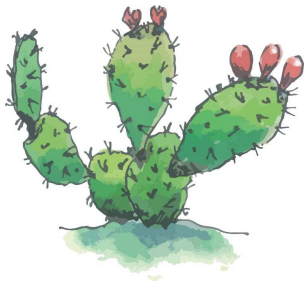

Listový trň môže vzniknúť premenou celého listu (napríklad kaktus), časti listovej čepele (napríklad cezmína), alebo premenou prílistkov (napríklad agát).

Plní ochrannú funkciu, chráni rastlinu pred bylinožravcami, prípadne pred extrémnymi teplotami.

14

11

10

Rôzne útvary prispôsobené na lapanie hmyzu a jeho strávenie, ktoré vznikli premenou listu, nazývame **listy mäsožravých rastlín**.

Mäsožravé rastliny majú vytvorené rôzne mechanizmy, pomocou ktorých dokážu svoju korisť nalákať, polapiť a stráviť.

Zvyčajne rastú na miestach, kde je pôda veľmi chudobná na živiny.

Napríklad rosička, mucholapka.

15

12

Vláknitý útvar, ktorý vznikol premenou listu a slúži na prichytenie rastliny k opore, nazývame **úponok**.

Úponky vznikajú aj premenou stonky a koreňov. Môžu byť jednoduché alebo rozvetvené.

Rastliny s úponkami zvyčajne patria k popínavým rastlinám.

Napríklad hrach, vika.

13